

Ügyiratszám: NAIH/2018/2186/2/V.

[.....] részére

Tisztelt []!

Bejelentéssel fordult a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság), amelyben gyermeke házi orvosának adatkezelését sérelmezte. Beadványában leírta, hogy kérte az orvostól a gyermek egészségügyi adatairól való tájékoztatást (betegsége, gyógyszerelésre vonatkozó adatok), az orvos azonban arra hivatkozással, hogy az anyáé a kizárólagos gyerekefelügyeleti jog, az adatok kiadását megtagadta, illetve az anya beleegyezését kérte. Kérdése, hogy felügyeleti joggal nem rendelkező szülő megkaphatja-e a gyermekre vonatkozó egészségügyi adatokat.

Konzultációs megkeresésével kapcsolatban az alábbi tájékoztatást adom:

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 38. § (3) bekezdése¹ határozza meg a Hatóság feladatait, melynek alapján megállapítható, hogy a konzultációs megkeresések megválaszolása túlmutat a Hatóság feladat- és hatáskörén. A konzultációs beadványok megválaszolására a Hatóságnak nincs törvényi kötelezettsége. A Hatóság konzultációs kérdésekben abban az esetben tud segítséget nyújtani, ha az Infotv. szerinti, bejelentésre induló panaszügyeinek kivizsgálását ez nem hátráltatja, és ilyen esetben is főként olyan adatkezelőknek, akik egyéb jogi segítséget nem, vagy csak nehezen tudnak igénybe venni. A konzultációs beadványok megválaszolása csak a vizsgálati és hatósági eljárások határidő- és erőforrás-igénybevételének figyelembe vételével ütemezhetőek.

A Hatóság az Alaptörvény rendelkezéseiből fakadó szerepére tekintettel érdemben csupán a következő típusú konzultációs célú beadványokat válaszolja meg:

- Ha a beadvány célja az egyéni joggyakorlás ügyében való tájékozódás, és a beadvány közvetlenül az állampolgártól érkezik;
- Az állami-önkormányzati szervek jogalkalmazásával kapcsolatban, e szervektől jogértelmezési kérdésekben érkezett beadványok;
- A NAIH működésével, adminisztratív feladataival (így például az adatvédelmi nyilvántartással), hatáskörének gyakorlásával kapcsolatos tájékoztatáskérés, tájékozódás;
- A Hatóság nemzetközi kötelezettségeihez kötődő megkeresések.

¹ Infotv. 38. § (2) A Hatóság feladata a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése.

(3) A Hatóság a (2) bekezdés szerinti feladatkörében az e törvényben meghatározottak szerint

a) bejelentés alapján vizsgálatot folytat;

b) hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást folytathat;

c) hivatalból titokfelügyeleti hatósági eljárást folytathat;

d) a közérdekű adatokkal és a közérdekből nyilvános adatokkal kapcsolatos jogsértéssel összefüggésben bírósághoz fordulhat;

e) a más által indított perbe beavatkozhat.

Fentiekre tekintettel kérdésére a Hatóság az alábbi választ adja.

Kiskorú érintett esetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V: törvény (a továbbiakban: Ptk.) szabályait kell figyelembe venni. A Ptk. 4:146. § (2) bekezdése szerint a szülői felügyeleti jognak különböző részjogosítványai vannak². A különélő szülők esetében főszabály a szülői felügyelet közös gyakorlása³. A szülők azonban megállapodhatnak abban is, hogy a szülői felügyeleti jogot megosztják egymás közt (pl. egyik szülő kezeli a vagyont, a másik gondozza, stb.), illetve megállapodhatnak úgy – vagy megállapodás hiányában bíróság kimondhatja⁴ – hogy kizárólag az egyik szülő gyakorolja a felügyeleti jogot⁵. Ezzel a másik szülő szülői felügyeleti joga nem szűnik meg, csak nem tudja azt gyakorolni. Ebben az esetben a különélő szülőnek csak a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésben van döntési joga. Ilyen lényeges kérdésnek tekintendő a Ptk. 4:175. § (2) bekezdése szerint *a kiskorú gyermek nevének meghatározása és megváltoztatása, a szülőjével azonos lakóhelyén kívüli tartózkodási helyének, huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése, állampolgárságának megváltoztatása és iskolájának, életpályájának megválasztása*⁶. A köznyelv ezt a legutóbbi esetet hívja kizárólagos felügyeleti jognak, de fontos, hogy a különélő szülőnek ebben az esetben is megmarad a szülői felügyeleti joga, az ún. lényeges kérdésekben való döntésre korlátozva.

² Ptk. 4:146. § [A kiskorú jogállása; a szülői felügyeleti jogok és kötelezettségek] (1) A kiskorú gyermek szülői felügyelet vagy gyámság alatt áll.

(2) A szülői felügyelet a kiskorú gyermek neve meghatározásának, gondozásának, nevelésének, tartózkodási helye meghatározásának, vagyona kezelésének, törvényes képviselésének jogát és köteletségét, a gyámnevezésnek és a gyámságból való kizárásnak a jogát foglalja magában.

³ Ptk. 4:164. § [A szülői felügyelet közös gyakorlása]

(1) A szülői felügyeletet a szülők - megállapodásuk vagy a gyámhatóság vagy a bíróság eltérő rendelkezése hiányában - közösen gyakorolják akkor is, ha már nem élnek együtt.

(2) A különélő szülőknek a közös szülői felügyelet gyakorlása során biztosítaniuk kell gyermekük kiegyensúlyozott életvitelét.

(3) Azonnali intézkedést igénylő esetben a szülő a gyermek érdekében - a másik szülő késedelem nélkül történő értesítése mellett - közös szülői felügyelet esetén is önállóan dönthet.

⁴ Ptk. 4:167. § [A szülői felügyelet gyakorlásának bírósági rendezése]

(1) A különélő szülők megállapodásának hiányában - kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból - a bíróság dönt arról, hogy a szülői felügyeletet melyik szülő gyakorolja.

⁵ Ptk. 4:165. § [A különélő szülők megállapodása a felügyeleti jogok megosztásáról és a közös szülői felügyeletről]

(1) A különélő szülők a szülői felügyelettel kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket egymás között megoszthatják, és megállapodhatnak abban is, hogy a szülői felügyeletet az egyikük gyakorolja. A szülők erre irányuló megállapodására utal, ha a gyermek hosszabb ideje háborítatlanul egyikük háztartásában nevelkedik.

⁶ Ptk. 4:175. § [Közösen gyakorolt szülői felügyeleti jogok]

(1) A különélő szülők a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben közösen gyakorolják jogaikat akkor is, ha a szülői felügyeletet a szülők megállapodása vagy a bíróság döntése alapján az egyik szülő gyakorolja, kivéve, ha a gyermekétől különélő szülő felügyeleti jogát a bíróság e tekintetben korlátozta vagy megvonta.

(2) A gyermek sorsát érintő lényeges kérdésnek tekintendő a kiskorú gyermek nevének meghatározása és megváltoztatása, a szülőjével azonos lakóhelyén kívüli tartózkodási helyének, huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése, állampolgárságának megváltoztatása és iskolájának, életpályájának megválasztása.

(3) Ha a különélő szülők egyes, a (2) bekezdésben meghatározott, közösen gyakorolt felügyeleti jogosítványok tekintetében nem tudnak megegyezni, erről a gyámhatóság dönt.

Ptk. 4:168. § [A különélő szülő feljogosítása egyes szülői felügyeleti jogok gyakorlására]

(1) Ha a bíróság a szülői felügyelet gyakorlására az egyik szülőt jogosítja fel, a gyermekétől különélő szülő a szülői felügyeleti jogokat a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések kivételével nem gyakorolhatja.

(2) A bíróság a gyermekétől különélő szülőt feljogosíthatja a gyermek gondozásával, nevelésével összefüggő egyes feladatok ellátására, és kivételesen a vagyonkezelés és a gyermek vagyoni ügyeiben a törvényes képviselő teljes körű vagy részleges gyakorlására. Ha a gyermek érdekei megkívánják, a gyermek sorsát érintő valamely lényeges kérdésben való döntés jogát a bíróság korlátozhatja vagy megvonhatja.

A szülői felügyeleti jog megszűnésének eseteit a Ptk. rögzíti⁷, ekkor ez a szülő a lényeges kérdésekben sem dönthet, illetve felsorolja azon eseteket, amikor szünetel a szülői felügyeleti jog⁸. Gyakoribb eset, hogy a különélő szülő szülői felügyeleti joga nem szűnik meg, hanem azt a másik szülő gyakorolja egyedül.

Az Infotv. 15. § (1) bekezdése szerint az érintett jogosult tájékoztatást kérni a rá vonatkozó személyes adatok kezeléséről⁹, továbbá az egészségügyről szóló 1997 évi CLIV. törvény (Eütv.) 24. §-a is biztosítja az egészségügyi adatokról történő tájékoztatás kérésének jogát¹⁰.

A Ptk. a 2:43 § e) pontjában személyiségi jogként nevesíti a személyes adatok védelmét. A Ptk. 2:54. § (1) bekezdése szerint a személyiségi jogokat személyesen lehet érvényesíteni, amelyet tehát az érintett maga gyakorolhat, illetve a Ptk. 2:14. §-a alapján a kiskorú nevében a törvényes képviselője járhat el, így az adatokról tájékoztatást is ő kérhet. Kiskorú törvényes képviselője a fentiekben kifejtettek szerint a Ptk. 4:161. §-a alapján a szülői felügyeletet gyakorló szülő¹¹. Mivel a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések között nem szerepel a gyermek egészségi állapotára

⁷ Ptk. 4:191. § [A szülői felügyeleti jog bírósági megszüntetése]

(1) A bíróság megszünteti a szülői felügyeletet, ha

a) a szülő felróható magatartásával gyermeke javát, különösen testi jólétét, értelmi vagy erkölcsi fejlődését súlyosan sérti vagy veszélyezteti; vagy

b) a gyermeket más személynél helyezték el vagy nevelésbe vették, és az a szülő, akinek szülői felügyeleti joga szünetel, a gyermek elhelyezésére vagy a nevelésbe vételre okot adó magatartásán, életvitelén, körülményein önhibájából nem változtat.

⁸ Ptk. 4:186. § (1) Szünetel a szülői felügyeleti jog, ha

a) a szülő cselekvőképtelen;

b) a kiskorú szülő korlátozottan cselekvőképes, kivéve a tizenhatodik életévét betöltött kiskorú szülő gondozási, nevelési jogát és kötelezettségét;

c) a szülő cselekvőképességében a szülői felügyeleti jogok gyakorlása tekintetében részlegesen korlátozott;

d) a szülő ismeretlen helyen távol van, vagy ténylegesen akadályozva van a szülői felügyelet ellátásában;

e) a gyámhatóság a gyermek családba fogadásához hozzájárult;

f) a szülő hathetes életkoránál fiatalabb gyermeke örökbefogadásához járult hozzá;

g) a gyermeket a gyámhatóság nevelésbe vette és a szülő szülői felügyeleti joga nem szűnt meg vagy azt a bíróság nem szüntette meg;

h) a bíróság a gyermeket harmadik személynél helyezte el; vagy

i) a szülő a gyermek vagy a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozója sérelmére elkövetett cselekmény miatt elrendelt távollartó határozat hatálya alatt áll.

⁹ Infotv. 15. § (1) Az érintett kérelmére az adatkezelő tájékoztatást ad az érintett általa kezelt, illetve az általa vagy rendelkezése szerint megbízott adatfeldolgozó által feldolgozott adatairól, azok forrásáról, az adatkezelés céljáról, jogalapjáról, időtartamáról, az adatfeldolgozó nevééről, címéről és az adatkezeléssel összefüggő tevékenységéről, az adatvédelmi incidens körülményeiről, hatásairól és az elhárítására megtett intézkedésekről, továbbá - az érintett személyes adatainak továbbítása esetén - az adattovábbítás jogalapjáról és címzettjéről.

¹⁰ Eütv. 24. § (1) A beteg jogosult megismerni a róla készült egészségügyi dokumentációban szereplő adatait, illetve joga van ahhoz, hogy - a 135. §-ban foglaltak figyelembevételével - egészségügyi adatairól tájékoztatást kérjen.

(2) Az egészségügyi dokumentációval az egészségügyi szolgáltató, az abban szereplő adattal a beteg rendelkezik.

(3) A beteg jogosult

a) a gyógykezeléssel összefüggő adatainak kezeléséről tájékoztatást kapni,

b) a rá vonatkozó egészségügyi adatokat megismerni,

c) az egészségügyi dokumentációba betekinteni, valamint azokról kivonatot vagy másolatot készíteni vagy saját költségére másolatot kapni,

d) a fekvőbeteg-gyógyintézetből történő elbocsátásakor a 137. § a) pontja szerinti zárójelentést kapni,

e) a 137. § b) pontjában foglaltak szerint a járóbeteg-szakellátási tevékenység befejezésekor ambuláns ellátási lapot kapni,

f) egészségügyi adatairól - saját költségére - összefoglaló vagy kivonatos írásos véleményt kapni.

¹¹ Ptk. 4:161. § [A gyermek törvényes képviselője]

(1) A szülői felügyeletet gyakorló szülők joga és kötelezettsége, hogy gyermeküket személyi és vagyoni ügyeiben képviseljék.

vonatkozó kérdés, így a szülői felügyeletet nem gyakorló szülő ebben a körben nem jogosult a tájékoztatási kérelmet benyújtani.

A Hatóság álláspontja szerint azonban azokban az esetekben, amelyek a „lényeges kérdések” körébe tartoznak, a felügyelet nem gyakorló szülőt is megilleti a tájékoztatáshoz való jog, mivel a döntéshez szükséges információk számára is rendelkezésre kell, hogy álljanak (ez alapján pl. az oktatási intézménytől a gyermek tanulmányairól tájékoztatást kérhet, mivel az iskola, életpálya megválasztása tekintetében a Ptk. alapján döntési joggal rendelkezik).

A Ptk 4: 174. § szerint a *szülői felügyeletet gyakorló szülőnek a gyermek fejlődéséről, egészségi állapotáról, tanulmányairól a különélő szülőt megfelelő időközönként tájékoztatni kell, és a különélő szülő érdeklődése esetén a gyermekkel kapcsolatos felvilágosítást meg kell adni.* A szülői felügyeletet nem gyakorló szülő ezek alapján a másik szülőtől kérhet a gyermek egészségügyi adatairól, állapotáról tájékoztatást, és a másik szülő a tájékoztatást köteles megadni. A Ptk. 4:173-a kimondja, hogy a *szülői felügyeletet gyakorló szülőnek és a gyermekétől különélő szülőnek a gyermek kiegyensúlyozott fejlődése érdekében - egymás családi életét, nyugalmit tiszteletben tartva - együtt kell működniük.*

Az egészségügyi szolgáltatótól tehát a szülői felügyeletet gyakorló szülő kérhet tájékoztatást. A jogszabályok gyakorlati alkalmazása során az egészségügyi szolgáltatók vélelmezik a közös felügyeleti jog fennállását, és csak akkor tagadhatják meg a tájékoztatást, ha megbizonyosodtak arról, hogy az érdeklődő szülő nem rendelkezik törvényes képviselői és/ vagy szülői felügyeleti joggal.

A tapasztalatok alapján sérelmes helyzetet az az eset keletkeztet, ha a külön élő szülő nem tud arról, hogy a gyermek egészségi állapotában változás történik, amelyről tájékoztatást kérhetne, mert a gyermekkel együtt élő szülő nem teljesíti a külön élő szülő felé fennálló, Ptk. 4:174. §-ában rögzített tájékoztatási kötelezettségét. Utóbbi esetben azonban az egészségügyi szolgáltató nincs abban a helyzetben, hogy ezt a sérelmet elhárítsa, hiszen a külön élő szülő felé fennálló együttműködési-tájékoztatási kötelezettség címzettje az együtt élő – szülői felügyeletet gyakorló – szülő, az ő közreműködése nélkül az egészségügyi szolgáltató nem kerül olyan helyzetbe, hogy a külön élő szülőt tájékoztassa.

Jelenleg Magyarországon nincs olyan közhitelű nyilvántartás, mely tartalmazná a kiskorúak szülői felügyeletére vonatkozó adatokat. Ennek hiányában a gyermekelhelyezés ügyében született bírósági ítélet az, ami rendelkezik az adott szülő szülői felügyeleti jogának gyakorlásáról. A betegellátónak azonban nincs lehetősége annak vizsgálatára, hogy ellenőrizze az elé bemutatott ítélet hatályát, így a képviselő jogosultságának megállapításakor a szülők nyilatkozatára hagyatkozhat. A szülőnek azonban törvényből fakadó kötelezettsége a gyermek testi fejlődésének, ellátásának biztosítása, és mindenkor a gyermek érdekében megfelelően kell eljárnia. Így ennek körében nem tévesztheti meg az egészségügyi intézményt azzal, hogy valótlanul nyilatkozik a szülő felügyeletet gyakorló szülő személyéről.

Mivel a Ptk. szerint főszabályként a különélő szülők is együtt gyakorolják a szülői felügyeleti jogot, ezért ezt a vélelmet az adatkezelők/egészségügyi szolgáltatók addig fennállónak tekintik, amíg ennek az ellenkezője be nem bizonyosodik, és a tájékoztatást teljesítik. Amennyiben azonban az egyik szülő a szülői felügyelet egyedül történő gyakorlásának tényét a szolgáltató felé nyilatkozta vagy bizonyítja, az egészségügyi szolgáltató – ellenkező bizonyításig – nem követ el jogsértést, ha a tájékoztatást a másik szülő felé megtagadja.

A Ptk. 4:177. § szerint *„A gyámhatóság, kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból, a szülői felügyeletet gyakorló szülő és a gyermekétől különélő szülő közötti megfelelő együttműködés*

kialakítása, a különélő szülő jogainak biztosítása - ideértve a különélő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartást - érdekében a szülők számára közvetítői eljárás igénybevételét rendelheti el.” Ez tehát azt jelenti, hogy amennyiben a szülői felügyeletet gyakorló szülő a különélő szülő felé a tájékoztatási kötelezettségét (akár az egészségi állapot, egészségügyi adatok vonatkozásában, akár más kérdésben) nem teljesíti, a különélő szülő hatósági segítséget vehet igénybe, a gyámhatóság mediációt rendelhet el.

Felhívom figyelmét, hogy a Hatóság – eljárási kereteket nélkülöző, konzultációs válaszként kiadott – jelen tájékoztatása sem jogszabálynak, sem egyéb jogi eszköznek nem tekinthető, az normatív jelleggel, jogi erővel, illetve kötelező tartalommal nem rendelkezik. A Hatóság jelen állásfoglalása egy esetleges jogvita esetén a bíróságot nem köti. Ezért az állásfoglalás kiadása nem mentesíti az adott állásfoglalást kérő személyt saját jogi álláspontja kialakításának szükségessége és az ezért fennálló felelősség alól.

Budapest, 2018. május 23.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár